

Romanul realist, Postbelic - Imaginea familiei Intr-un roman postbelic Morometii - Marin Preda

Introducere

Marin Preda, important romancier postbelic, se impune In literatura ca o adevarata constiinta, ca un autor care a rezistat In epoca amenintata de cenzura comunista, aparand literatura buna. Romanele sale, Morometii, Delirul, Cel mai iubit dintre pamanteni, certifica rezistenta prin cultura a autorului lor.

Particularitatile discursului narativ In roman

Morometii I apare In 1955, iar volumul al doilea doisprezece ani mai tarziu, fiind una dintre putinele realizari estetice ale deceniului al saselea. Romanul are ca tema destramarea unei familii de tarani dintr-un sat din Campia Dunarii, In perioada de dinaintea celui de-al Doilea Razboi Mondial. Problematika celor doua volume este diferita, dar tematica este unitara, reconstituindu-se imaginea satului romanesc Intr-o perioada de criza si Inregistrand transformari ale institutiilor si mentalitatilor. Romanul Incepe simbolic cu asezarea actiunii sub semnul unui timp Ingaduitor, tolerant. In ceea ce priveste spatiul Intamplarilor, acesta este satul Silistea-Gumesti din Campia Dunarii. Finalul primului volum arata ca "timpul nu mai avea rabdare", deci se poate vorbi despre o structura circulara.

Dupa cum se observa, relatiile temporale si spatiale sunt fixate Inca din incipitul romanului. Pe masura ce conflictele se dezvolta, istoria li neutralizeaza pe unii dintre eroi, pentru ca, indiferent de vointa indivizilor, timpul curge implacabil. Exista In roman o dubla valoare a timpului: timpul istoric, rabdator, In primul volum, apoi accelerat In volumul al doilea, si cel individual, microtimpul; raportul dintre aceste doua timpuri reprezinta o supratema a literaturii lui Preda, prin care se Ințelege modificarea structurii interioare a personajelor, provocata de marile evenimente istorice precum Al Doilea Razboi Mondial, Reforma Agrara din 1945, colectivizarea. Tensiunea romanului decurge tocmai din aceasta pendulare Intre timpul istoric si timpul individual, asa cum observa Insusi Moromete: "Nu am decat o singura viata de trait, In timp ce istoria este Inceata si nepasatoare". Astfel, Eugen Simion sustine ca "Morometii stau sub un clopot cosmic si drumurile mari ale istoriei trec prin ograda lor", iar tema centrala a romanului ar fi "libertatea morala In lupta cu fatalitatile istoriei".

Prezentarea constructiei subiectului ales

Actiunea volumului I este cuprinsa In trei mari secvente epice. Cea dintai Incepe Intr-o sambata seara si continua pana In dupa-amiaza zilei urmatoare si cuprinde, pe langa evenimentele din viata Morometilor, aspecte precum dragostea dintre Polina si Birica, foamea achizitiva de pamant a lui Tudor Balosu si fiul sau, Victor, boala lui Vasile Botoghina, taran suferind de ftizie, pus pe

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

neasteptate In fata destinului ireversibil, razvratirea lui tugurlan, spiritul distructiv al Guicai, sora lui Ilie Moromete. A doua mare secventa epica surprinde satul In febra secerisului, iar ultima secventa Infatiseaza conflictul direct dintre Ilie Moromete si fiii sai. Cum ritmul derularii evenimentelor este lent, caci timpul este rabdator cu oamenii, tehnica narativa este cea secventiala, fiind decupate scene reprezentative pentru caracterul de fresca al romanului: cina familiei Moromete, taierea salcamului, calusul, secerisul.

Volumul al doilea prezinta destramarea satului traditional, noua realitate rurala pe fundalul Reformei Agrare din 1945 si a colectivizarii, iar actiunea se Intinde pe o durata de aproximativ un deceniu, astfel Incat tehnica narativa este cea rezumativa. Desi In acest volum accentul se deplaseaza de pe destinul Morometilor pe evolutia unei ideologii abuzive, Marin Preda da operei sale unitate, liantul celor doua volume fiind problematica pamantului.

Naratorul este obiectiv, relateaza la persoana a treia, fiind exterior faptelor relatate. Astfel, perspectiva narativa este auctoriala, corespunzandu-i o viziune naratologica "din spate" si focalizarea preponderent zero. In ceea ce priveste stilul, textul se remarca prin oralitate, prin Imbinarea stilului direct cu cel indirect si mai ales cu cel indirect liber, cu rolul ambiguizarii vocii narative si al prezentarii gandurilor personajelor.

Prezentarea imaginii familiei, prin referire la scene semnificative pentru evolutia conflictului.

Asa cum sugereaza si titlul operei, In centrul romanului se afla familia Moromete, o familie hibrida, compusa din copii provenind din doua casatorii: de la prima sotie, Ilie a avut trei baieti, Paraschiv, Nila si Achim, iar In urma casatoriei cu Catrina, are Inca trei copii: Ilinca, Tita si Niculae. Relatiile dintre membrii acestei familii sunt conflictuale si se evidentiaza In scena cinei, care are In roman triplu rol: este un pretext narativ prin care sunt prezentate personajele eponime, prefigureaza tensiunile din familie si ilustreaza o realitate rurala cu rol In crearea caracterului monografic al romanului. Morometii mananca afara, In tinda, la o masa joasa, rotunda si subdimensionata, Moromete adjudecandu-si pozitia de pater familiae prin "locul sau pe pragul celei de-a doua odai, de pe care stapanea cu privirea pe fiecare". Autoritatea lui se va evidentia In multe scene de familie din roman, culminand cu cea a bataii lui Paraschiv si Nila, punct culminant al crizei paternitatii ranite. Alaturi de tatal care "statea parca deasupra tuturor , stau cei trei fii, "spre partea dinafara tindeii, ca si cand ar fi fost gata In orice clipa sa se scoale de la masa si sa plece afara", detaliu cu rol anticipativ.

Ei se asaza la masa "absenti, uitandu-se In gol, oftand, parca ar fi trebuit nu sa manance, ci sa ridice pietre de moara", ceea ce evidentiaza atitudinea lor dispretuitoare si nepasatoare. In fata lor sta Catrina, alaturi de copiii ei, Intre Paraschiv, Nila si Achim si ceilalti trei neexistand o relatie afectiva. Discutia de la masa la care se mananca simplu consta In replici taioase, batjocoritoare, ironice sau tensionate, dar baietii cei mari ating totusi un subiect sensibil: plecarea lui Achim cu oile la Bucuresti, pe care Moromete o priveste, deocamdata, cu nelncredere. Singurul interval de autenticitate afectiva al celor prezenti este cel In care se aude cantecul lui Birica: "ascultau toti fara

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

sa se miste, uitand In aceste clipe de ei Insisi".

Desi familia are pamant din lotul Catrinei si din cel al lui Ilie, iar forta de munca o constituie copiii, hrana si Imbracamintea fiind asigurate de cresterea unor oi, unitatea familiei Moromete este macinata de un triplu conflict.

Unul consta In dezacordul dintre tata si fiii din prima casatorie. Acestia au impresia ca tatal lor economiseste banii obtinuti din cultivarea loturilor pentru a face zestre Ilincai si Titei si pentru a-l da la scoala pe Niculae. Parerea celor trei frati este Intretinuta cu rea vointa de Guica, sora lui Moromete, care spera de fapt sa fie Ingrijita de cei trei baieti. In cele din urma, ei fug la Bucuresti cu oile si caii familiei, iar ceea ce urmeaza este un grav decline financiar.

In volumul al doilea, naratorul arata ca Moromete reuseste sa restabileasca echilibrul financiar al familiei vanzand cereale la munte. El pleaca la Bucuresti dupa feciori, dar visul lui de a-si vedea familia reunita esueaza, pentru ca baietii refuza sa se Intoarca. Dupa un timp, Nila moare pe front, iar Paraschiv sfarseste tragic, Imbolnavindu-se de tuberculoza. Achim reuseste sa-si deschida un magazin alimentar, care mai tarziu trece In proprietatea statului.

Nici Niculae Moromete nu ramane alaturi de familie. Dupa cum se arata tot In volumul al doilea, el nu reuseste sa ajunga Invatator, asa cum dorea, ci intra Intr-o scoala de partid, devenind activist, astfel Incat sistemul de valori al tatalui, "cel din urma taran", se confrunta cu viziunea antimorometiana a fiului.

Al doilea conflict, prezentat mai amplu In al doilea volum, este cel dintre Ilie si Catrina. Moromete nu reuseste nici macar sa-si petreaca batranetea alaturi de sotia sa. Suparata ca Ilie a vrut sa-si aduca baietii de la Bucuresti si pentru ca nu a trecut casa si o parte din pamant pe numele ei, Catrina se muta la fiica ei din prima casatorie, Alboaica.

Al treilea conflict de familie este desfasurat In volumul Intai. Cei implicati sunt Moromete si sora sa, Maria, poreclita Guica. Ea ar fi vrut ca fratele ei sa nu se recasatoreasca si sa o tina In casa, dar Moromete i-a construit un bordei departe de casa lui, fapt care a atras ura mistuitoare a Mariei. Ea este autoarea morala a plecarii baietilor celor mari. Guica moare, uitata de nepoti si de fratele ei, care nici nu participa la Inmormantare.

Intreg romanul prezinta destramarea familiei. Scena care marcheaza Inceputul acestui declin este cea a doborarii salcamului, pe care Moromete Il taie pentru a acoperi din cheltuielile implicate de plecarea lui Achim cu oile la Bucuresti. Scena este plina de detalii cu functie simbolica: salcamul este taiat dimineata devreme, pe fundalul unor bocete din cimitir, cand luna pare "un soare ciuntit, mort si rece", de catre Moromete si Nila. Mirarea baiatului la auzul intentiei tatalui este justificata de naratorul omniprezent si omniscient prin descrierea copacului ca centram mundi, loc de joaca al copiilor din tot satul In orice anotimp, axa ce confera locului proportii, caci dupa ce se prabuseste, "gradina, caii, Moromete Insusi aratau becisnici", iar "cerul deschis si campia napadeau Imprejurimile". Gravitatea scenei este atenuata de spiritul ironic al lui Ilie; el are puterea de a se

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

amuza pe socoteala lui Nila, care aduce caii In dreptul salcamului ce sta sa cada. Momentul prabusirii copacului este descris simbolic: salcamul se clatina, "balabanindu-se, ca si cum n-ar fi vrut sa paraseasca cerul, starnind linistea diminetii ca o vijelie". Aparitia ciorilor ce croncane "urat, parca a pustiu" are functie premonitoare: odata cu doborarea salcamului Incepe declinul familiei Moromete.

Conflictul dintre Ilie si cei trei fii se acutizeaza mai ales In finalul romanului, conturand drama paternitatii ranite. Moromete Intelege ca Achim, despre care afla ca umbla Imbracat bine la Bucuresti, nu va trimite banii promisi. Dupa o tentativa esuata de a fugi cu caii familiei Inainte de seceris, Paraschiv si Nila se hotarasc sa plece dupa ce vor primi partea lor de bani din graul vandut, timp In care Ingrasa si caii. In ciuda Incerarii disperate a tatalui de a se impune In scena bataii cu parai, cei doi fug, iar tatal Intelege ca mentinerea celor doua loturi de pamant nu a garantat unitatea familiei. Conflictul interior al tatalui are la baza neputinta lui de a Intelege alegerea fiilor, lupta dintre dorinta lui de a le transmite valorile satului traditional si distantarea copiilor de acestea. Astfel, Ilie ramane "cel din urma taran In acest roman al deruralizarii satului" (Nicolae Manolescu).

Volumul al doilea prezinta acelasi proces al dezbinarii familiei, chiar daca Morometii nu mai sunt In prim-plan. Parasit de nevasta, abandonat de fiii sai, uitat si de Ilinca si Tita, casatorite, Moromete se stinge In singuratate, sustinand ca a dus o existenta independenta, semn al mentinerii libertatii interioare, In ciuda evenimentelor istorice sau a destramarii familiei.

Destinul familiei Moromete se Impleteste cu al altor familii din sat: Aristita, Tudor, Victor Balosu reprezinta familia taranului Instarit, zguduita de vointa si autoritatea Polinei, casatorita, In ciuda dorintei tatalui, cu Birica, taranul sarac; Anghelina si Vasile Botoghina vand jumatate din pamant pentru vindecarea barbatului, iar la seceris se descurca numai cu cei doi copii, Vatica si Irina; tugurlan este taranul revoltat, Inchis pentru Incerarea lui de a se opune Inselaciunilor lui Aristide, primarul satului, iar descrierea familiei lui Traian Pisica ramane una dintre cele mai autentice pagini din roman.

Exprimarea argumentativa a unui punct de vedere despre imaginea familiei din perspectiva finalului

Prin urmare, In romanul Morometii drama dezbinarii familiei, pe fundalul destramarii structurilor satului traditional, demonstreaza, la scara minora, impactul delirului istoriei asupra individului, modificarea sistemului de valori al taranului de odinioara, la care Ilie asista neputincios.